

Slow Food Youth Network Nederland
Vleutenseweg 382
3532 HW Utrecht

KVK: 24466941
BTW: 821.027.682 B01
IBAN: NL69TRIO0390460559

Vaste commissie voor Economische Zaken & Klimaat
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Utrecht, 11 April 2019

Betreft: position paper - food for change

Geachte lezer,

Ik vertegenwoordig - namens Slow Food Youth Network - een groep jongeren vanuit de hele voedselketen: boeren, chefs, consumenten en activisten. Jongeren die zich dagelijks professioneel of vrijwillig inzetten om ons voedselsysteem te verduurzamen, jonge voedselproducenten die de effecten van klimaatverandering op hun eigen boerderij ondervinden terwijl ze ons van voedsel voorzien, chefs die hun gasten *food for change* serveren en consumenten die hun voedselkeuzes kritisch onder de loep nemen. Klimaatverandering is de grootste uitdaging van deze tijd. Het is niet voor niets dat Barack Obama - oud-president van de Verenigde Staten - in 2014 zei: *"We are the first generation to feel the effect of climate change and the last generation who can do something about it."* Wij móeten en kunnen iets doen om klimaatverandering tegen te gaan - zowel aan de kant van voedselproductie als aan de kant van voedselconsumptie. Dat kunnen wij echter niet alleen, daar dient het Klimaatakkoord óók aan bij te dragen.

Slow Food Youth Network heeft een holistische benadering op onze wereldwijde voedselproductie- en consumptie. Dit betekent dat wij erkennen dat de verschillende aspecten van voedselproductie en -consumptie met elkaar samengaan: op sociaal vlak (zoals de relatie tussen producenten en consumenten), milieutechnisch (gerelateerd aan de bescherming van biodiversiteit, natuurlijke bronnen als water en bodem, voedseldistributie, -verpakking en -verspilling) en cultureel gezien (de bescherming van traditionele kennis). Doelen als het beschermen van biodiversiteit, het tegengaan van klimaatverandering, het ontwikkelen van lokale economieën en kleinschalige productie en het behoud van lokale kennis, tradities en cultuur kunnen niet los van elkaar worden gezien. Sterker nog, iedere stap die we zetten binnen een de transitie, moet rekening houden met de overige factoren.

Daarnaast zien wij landbouw als cruciale economische activiteit voor Nederland. Het draagt bij aan welvaart in de breedste zin van het woord. Landbouwbedrijven moeten genoeg rendement kunnen maken en voldoen aan wet- en regelgeving en beleidsdoelstellingen. Wij willen een vooruitstrevende landbouw: een sector met een voorlopers rol voor jonge boeren en tuinders waarin samenwerkingen tussen sectoren en andere disciplines de standaard is; een sector die niet bijdraagt aan, maar oplossingen biedt om klimaatverandering tegen te gaan. Wij willen een landbouw die in balans is met het klimaat, milieu en leefomgeving. Een landbouw die onderdeel is van de circulaire economie waarbij kringlopen tussen bedrijven en sectoren zo veel mogelijk gesloten zijn. Waarbij de afstand tussen boer en burger verkleind is, het platteland leefbaar is en

landbouw en natuur naast elkaar en in verbinding met elkaar kunnen floreren.

Industriële voedselproductie is één van de grootste oorzaken van klimaatverandering: landbouw en andere vormen van landgebruik zorgen voor een kwart van de wereldwijde CO₂-emissies (IPCC). Echter is landbouw, en met name kleinschalige producenten, ook de eerste sector die de effecten van klimaatverandering door extremere weersomstandigheden ondervindt. Daarmee is het ook bij uitstek een sector die oplossingen aan kan dragen. Dit biedt ons ook mogelijkheden, rond de productie en consumptie van dierlijke eiwitten, het waarborgen van bodemvruchtbaarheid en het terugdringen van voedselverspilling.

De klimaattafels bieden een enorme kans om klimaatverandering tegen te gaan. Wij geloven dat deze klimaattafels een enorme kans bieden om klimaatverandering tegen te gaan en het voedsel- en landbouwsysteem te vernieuwen. Dit is echter niet te realiseren zonder cross-sectorale samenwerking. Het afgelopen jaar hebben wij dan ook de handen ineengeslagen met NAJK en KEK*. Als interdisciplinaire groep van jonge professionals - werkzaam in alle schakels van de landbouw- en voedselketen - hebben wij input geleverd voor het Klimaatakkoord op het gebied van landbouw en landgebruik. Hierin doen wij concrete voorstellen om klimaatverandering bij de oorzaak aan te pakken. Zo willen wij kringlopen sluiten en optimale samenwerking tussen veehouderij en akkerbouw bevorderen. Daarnaast willen wij overstappen van kunstmest op dierlijke mest en stad en platteland met elkaar verbinden. Bovendien is een bewuste integrale kijk op voedsel van cruciaal belang om een duurzame en leefbare toekomst mogelijk te maken. Wij zijn uiteindelijk de generatie die het Klimaatakkoord de komende jaren gaat uitvoeren. Onze generatie en de generaties die volgen gaan de gevolgen van klimaatverandering en de maatregelen die we met elkaar afspreken echt voelen. Om daadwerkelijke stappen te zetten gaat het op sommige vlakken pijn doen, zoals in alle transitie het geval is. Er moeten keuzes gemaakt worden, belangen moeten heroverwogen worden en stappen moeten gezet worden, voor het te laat is. Draagvlak hiervoor creëren we door transparant te zijn, door te laten zien wat onze overwegingen zijn.

Sicco Mansholt, grondlegger van onze huidige landbouw zei bijna 45 jaar geleden al het volgende: "We zijn op het ogenblik in een zeer ernstige crisissituatie. Hoe zullen onze kinderen en onze kleinkinderen denken over hoe wij op het ogenblik rooibouw plegen op allerlei terreinen in de natuur? [...] Het is helemaal niet zo moeilijk. We weten wel wat we moeten doen. [...] Het is alleen nu de vraag: vinden we genoeg mensen die bereid zijn om het te doen? En daar ben ik toch nog wel pessimistisch. Ik ben bang dat er heel harde lessen zullen komen, dat we ergens vastlopen. En dat het dan wel zal moeten, als het dan al niet te laat is." Hoe leg ik aan de generatie na mij uit dat wij niet genoeg actie hebben ondernomen om onze klimaatdoelen te halen en klimaatverandering tegen te gaan?

Slow Food Youth Network vindt dat eenieder van ons het verschil maken. Dat begint met kleine veranderingen in ons dagelijks consumptiepatroon, door lokaal in te kopen, minder dierlijke eiwitten te consumeren en seizoensgebonden te consumeren. Het totale effect van al onze keuzes, maakt het verschil en helpt ons naar een alternatieve manier van voedselproductie die onze planeet zo hard nodig heeft. Denk de volgende keer dat je aan je eettafel zit en een betere keuze maakt ook aan de keuzes die we aan onze klimaattafels kunnen maken en vergeet juist dan niet dat iedere stap ons dichterbij het resultaat brengt, ook al moeten we er soms iets voor op geven.

Jorrit Kiewik

Directeur Slow Food Youth Network

* Lees de inbreng van SFYN, NAJK & KEK voor de klimaattafel Landbouw en Landgebruik hier: <http://slowfoodyouthnetwork.nl/jongeren-moeten-meepraten-klimaatakkoord/>.